

تبیین و تحلیل تأثیر ترجیحات محلی و جهت‌گیری‌های تعصب قومی - قبیله‌ای در انتخاب دهیاران (مطالعه موردی: بخش مرکزی و بخش پشت آب شهرستان زابل)

غریب فاضل نیا^۱

دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه زابل، زابل، ایران

مرضیه شوقی

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی

مینا امیری نژاد

کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه زابل، زابل، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۳/۰۸/۱۶

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۰۵/۰۸

چکیده

شایسته است که در انتخاب دهیاران صرفاً ملاک‌ها و معیارهای قانونی مد نظر شوراهای اسلامی روستا به عنوان نهاد تصمیم‌گیر و انتخاب‌کننده دهیار باشد و ترجیحات محلی و جهت‌گیری‌های تعصب قومی - قبیله‌ای در انتخاب آنها دخالت داده نشود. بر این اساس موضوع کم و کیف انتخاب دهیار روستا و اینکه در منطقه مورد مطالعه در انتخاب دهیار چه معیارها و ملاک‌های ارجحیت داشته و در این خصوص تا چه میزان ترجیحات محلی و گرایش‌های قومی - قبیله‌ای دخیل بوده‌اند، اهمیت و موضوعیت یافته که در دستور کار این تحقیق علمی قرار گرفته است. لذا هدف این پژوهش، تبیین و تحلیل تأثیر ترجیحات محلی و جهت‌گیری‌های تعصب قومی - قبیله‌ای در انتخاب دهیاران در مناطق روستایی بخش مرکزی و بخش پشت آب شهرستان زابل است. جامعه آماری این تحقیق ۲۴ روستای دارای دهیاری و تعداد ۳۰۲ نفر از اهالی روستاهای دارای دهیاری بوده، که براساس فرمول کوکران انتخاب شدند. روایی و پایایی گویه‌های تحقیق نیز با آمار آلبای کرونباخ سنجیده شده است که نتایج آن حاکی از قابلیت اعتماد بالای این گویه‌ها می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل‌های آماری داده‌ها، رتبه‌بندی و اولویت‌بندی متغیرهای مؤثر در انتخاب دهیاران در بخش مرکزی و بخش پشت آب، شهرستان زابل، از آزمون Friedman Test و T تک نمونه‌ای در نرم‌افزار SPSS16، استفاده شد. بر اساس نتایج به دست آمده، مهمترین عواملی که بر انتخاب دهیار در منطقه مورد مطالعه تأثیر داشته است، رابطه فAMILI بین دهیار و دهیار و رابطه فAMILI بین مردم روستا بوده است. در واقع عامل طایفه‌گرایی مهمترین تأثیر را در انتخاب دهیار در این بخش‌ها ایفا کرده است.

واژگان کلیدی: ترجیحات محلی، تعصب قومی - قبیله‌ای، انتخاب دهیاران، مدیریت روستایی، بخش مرکزی و پشت آب، شهرستان زابل

۱- مقدمه

سکونتگاه‌های روستایی به عنوان اولین واحدهای اجتماعی و مرکز استقرار و اسکان انسان‌ها، همواره دارای سازمان اجتماعی و مدیریت مختلف خود بوده‌اند، لکن مدیریتی با مفهوم گسترده‌تر و متفاوت با آنچه که امروزه تحت عنوان علم و یا فن مدیریت تدریس می‌شود یا مطرح است. مدیریت روستاها در کشورهای جهان سوم که بخش اعظم جمعیت در روستاها استقرار دارند (خصوصاً در ایران که تا دو دهه پیش، بیش از سه چهارم جمعیت در قریب ۶۰ هزار روستا ساکن بوده‌اند) مدیریتی متفاوت با روستاهای کشورهای صنعتی غرب است (طالب، ۱۳۷۶: ۵). با مطالعه سیر تاریخی مدیریت روستایی در می‌یابیم که نظام مدیریت روستایی ایران طی سالیان طولانی به لحاظ ساختارهای اجتماعی، تحولات و دگرگونی‌های پیچیده‌ای را پشت سر گذاشته است و متأسفانه خلاء مدیریت کارآمد و اصولی در روستاها در تمامی این ادوار به خصوص تا سال ۱۳۴۰ و در دهه‌های اخیر مشهور بوده‌است و این مسئله قهراً مشکلات عدیده‌ای را نیز برای روستاییان ایجاد نموده است. از یک سو، با توجه به تغییر شرایط و مقتضیات زمانی دیگر ساختار سنتی مدیریت، قادر به حل و فصل مشکلات این جامعه مولد نبوده و از دیگر سو، ساختار جدید مدیریت روستایی که مبتنی بر مشارکت مردم در امور و برنامه‌ریزی از پایین به بالاست، به دلایل متعدد از جمله غیر بومی بودن، نتوانست جایگاه خود را پیدا کند. آنچه مسلم است این است که، روستاها به منزله مکان‌های تولیدی خاص با شیوه زندگی و فعالیت‌هایی متفاوت نسبت به شهرها، نیازمند الگوی مدیریتی مجزا و منطبق با شرایط اقتصادی - اجتماعی و بوم شناختی حاکم بر روستا هستند (رکن الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۸۶: ۳). اگر چه بعد از انقلاب تشکیلاتی تحت عناوین شورای اسلامی، خانه همیار، دفتر عمران روستایی و غیره در روستاها شکل گرفتند، ولی به دلیل نداشتن زمینه‌های لازم و سازمان‌های اجرایی مرتبط توفیق قابل قبولی حاصل نگردید (رضوانی، ۱۳۸۳: ۲۲۹). به دلیل این نابسامانی‌ها، در سال ۱۳۷۷ قانون تأسیس دهیاری خود کفا به تصویب رسید و با الگو برداری از مدیریت شهری که مشتمل بر دو نهاد شورای شهر و شهرداری بود، به وزارت کشور اجازه داده شد تا به منظور اداره ی امور با توجه به ویژگی‌های محل و با درخواست اهالی، به صورت خودکفا با شخصیت حقوقی مستقل در روستاهای بالای بیست خانوار که بالغ بر ۳۵ هزار روستا در کشور بود، تأسیس نماید. در اجرای این دستورالعمل، وزارت کشور تا پایان آبان سال ۱۳۸۳ مجوز تأسیس ۱۳۲۶۷ دهیاری را صادر کرد و پیش بینی می‌گردد که طی چند سال آینده برای تمامی روستاهای بالای بیست خانوار دهیاری تأسیس شود (مهدوی و نجفی کانی، ۱۳۸۴: ۲۵). بر اساس آخرین گزارش‌ها، در حال حاضر «تعداد ۲۵ هزار نفر» دهیاری دائر شده است.

باید توجه داشت، آینده مدیریت جدید سکونتگاه‌های روستایی تا اندازه زیادی بر ظرفیت‌های جوامع محلی و نیز اداره و کنترل دقیق مکان و بهره‌برداری از منابع موجود متکی می‌باشد. در مقطع جهانی شدن ارتباطات و تمرکز سرمایه‌ها، عملکرد دقیق برنامه‌ریزی‌ها برای توسعه روستایی و نواحی محلی، مقابله با خرد گرایی و فرد گرایی است. مدیریت جدید روستاها باید درک توسعه محلی، بروز ابتکارها، جمع گرایی و مشارکت را در دستور خود قرار دهد و قادر به تحلیل مشکلات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی فضاها روستایی باشد (مطیعی لنگرودی،

۱۳۸۲: ۲۳۰-۲۲۹). با این وصف مدیریت روستایی دارای یک سازوکار و مفهوم کلی سازندگی است که دهیاران به عنوان مدیران جدید روستاها با عنایت به اهتمام دولت و مشارکت و خودیاری مردم باید قادر باشند تا در این راستا گامی موثر بردارند.

از آنجا که تمامی اهالی یک روستا محیط آن را می‌سازند انتظار می‌رود این افراد در مدیریت روستایشان نقش پر رنگی داشته باشند درحالی‌که روند مدیریت نقاط روستایی در سطح جهانی چنین سیستمی را به نمایش گذاشته و آن را دنبال می‌کنند، و به دلیل پی‌گیری چنین رویه‌ای، در توانمند سازی روستاییان عملکردی به مراتب موفق‌تر نسبت به جوامع روستایی ما نشان داده‌اند. لزوم و ضرورت توجه به این مهم برای نگارندگان انگیزه‌ای شد تا طی یک پژوهش به بررسی، تبیین و تحلیل تأثیر ترجیحات محلی و جهت‌گیری‌های تعصب قومی- قبیله‌ای در انتخاب دهیاران در مناطق روستایی بخش مرکزی و بخش پشت‌آب شهرستان زابل است بردارند. بدون شک دستیابی به اهداف توسعه‌ای در مناطق روستایی تا حد زیادی به صلاحیت‌های حرفه‌ای مدیران محلی بستگی دارد. از این رو انتخاب مدیران با کفایت و با صلاحیت همواره از مهم‌ترین دغدغه کارگزاران و صاحب نظران توسعه روستایی بوده است. بنابراین اینکه چه کسی، با چه ویژگی‌های برای در اختیار گرفتن سکان مدیریت روستا انتخاب شود همواره مهم بوده است. واقعیت این است که مدیریت سکونتگاه‌های روستایی به لحاظ تنوع و خصوصیات دارای ظرافت- های خاص خود می‌باشد. لذا دهیار که نقش مدیریت روستا را بر عهده دارد نیز می‌بایست از جهات مختلف واجد ویژگیها و صلاحیت‌های خاصی باشد. انتظار معقول اینست که افرادی که برای مدیریت روستا انتخاب می‌شوند، صرفاً بر اساس ظرفیت‌ها، توانمندی‌ها، قواعد و شرایطی که در قانون برای آنان در نظر گرفته است انتخاب شوند. در واقع شایسته است که در انتخاب دهیاران صرفاً ملاک‌ها و معیارهای قانونی مد نظر شوراهای اسلامی روستا به عنوان نهاد تصمیم‌گیر و انتخاب کننده دهیار باشد و ترجیحات محلی و جهت‌گیری‌های تعصب قومی- قبیله‌ای در انتخاب آنها دخالت داده نشود. بر این اساس موضوع کم و کیف انتخاب دهیار روستا و اینکه در انتخاب دهیار چه معیارها و ملاک‌های ارجحیت داشته و در این خصوص تا چه میزان گرایشات قومی- قبیله‌ای دخیل بوده‌اند، اهمیت و موضوعیت یافته که در دستور کار این تحقیق علمی قرار گرفته است.

۱-۱- سوال تحقیق

۱. ترجیحات محلی و جهت‌گیری‌های تعصب قومی- قبیله‌ای در انتخاب دهیاران در مناطق روستایی بخش مرکزی و بخش پشت‌آب شهرستان زابل تا چه حد تأثیر دارد؟

۱-۲- فرضیه تحقیق

به نظر میرسد در انتخاب دهیاران در مناطق روستایی بخش مرکزی و بخش پشت‌آب شهرستان زابل طایفه گرایی، ترجیحات محلی و جهت‌گیری‌های تعصب قومی- قبیله‌ای از سایر عوامل در انتخاب دهیار مؤثرتر است.

۲- ضرورت و اهمیت انجام تحقیق

مدیریت روستایی نوعی استفاده جامع، مولد و یکپارچه از سرمایه‌های اجتماعی، طبیعی و مالی در مقیاس‌های زمانی و جغرافیایی است (Walker, 2001: 113). به عبارتی فرآیند سازماندهی، هدایت جامعه و محیط روستایی از طریق شکل سازمان‌ها و نهادهاست. این سازمان‌ها و نهادها وسایل تامین اهداف جامعه روستایی هستند. مدیریت روستایی فرآیندی چند جانبه‌ای است که شامل سه رکن، مردم، دولت و نهادهای مردمی است. در این فرآیند با مشارکت مردم و از طریق تشکیلات، سازمان‌های روستایی و برنامه‌ها و طرح‌های توسعه روستایی تدوین و اجرا گردیده و تحت نظارت و ارزشیابی قرار می‌گیرد (رضوانی، ۱۳۸۳: ۲۱۱). در این بین مشارکت مردم نقش مهم و تعیین کننده در مدیریت روستایی دارد و یکی از مهمترین نوع مشارکت مردم در مدیریت روستایی انتخاب دهیار به عنوان بازوی اجرای شورای در مدیریت روستا می‌باشد که از طریق نمایندگان ایشان یعنی اعضای شورای اسلامی روستا اعمال می‌شود. دهیاران براساس ملاک و معیارهای خاصی انتخاب می‌شود و به دلیل نقش و اهمیتی که دهیاران در مدیریت روستا دارند در این تحقیق به بررسی عوامل و معیارهای که در انتخاب دهیاران مؤثرند پرداخته شده است. در واقع موضوع کم و کیف انتخاب دهیار روستا و اینکه در انتخاب دهیار چه معیارها و ملاک‌های ارجحیت داشته و در این خصوص تا چه میزان گرایشات قومی-قبیله‌ای دخالت داده می‌شود، اهمیت و موضوعیت یافته که در دستور کار این تحقیق علمی قرار گرفته است.

۳- پیشینه تحقیق

تحقیقات انجام شده در خصوص دهیاری‌ها در کشور ایران کم و محدود است. گرچه شباهت‌هایی از نظر موضوع در این تحقیقات دیده می‌شود لیکن اهداف این تحقیقات متفاوت است. با این وجود تلاش شده است تا با مطالعه و سیر در ادبیات موجود و نیز مطالعه مقالات و گزارش‌های گوناگون پیشینه تحقیق تکمیل و ارائه شود که در ادامه به برخی از مهمترین آنها اشاره می‌شود. با این وجود به نظر می‌رسد در حوزه تحقیق حاضر و با رویکرد این تحقیق به ویژه در منطقه مورد مطالعه، تحقیق مشابهی صورت نگرفته است. برخی از تحقیقات صورت گرفته به شرح زیر می‌باشند:

قدیری معصوم و ریاحی در سال ۱۳۸۳ در پژوهشی به بررسی محورها و چالش‌های مدیریت روستایی در ایران با روش توصیفی و مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای پرداخته و چالش‌های مدیریت فعلی روستا (دهیاری) را پراکندگی مدیریت واحد روستاها در نزد سازمان‌های دولتی، نداشتن منابع مالی پایدار، نبود الگوهای محلی مشارکت مردم، کمبود نیروی انسانی آموزش دیده در مدیریت روستایی و کمبود تجهیزات، ابزارها و تاسیسات فعالیت دهیاری‌ها برشمرده‌اند. مهدوی و نجفی‌کانی در سال ۱۳۸۴، در پژوهش به نام دهیاری‌ها، تجربه‌ای دیگر در مدیریت روستاهای ایران (نمونه موردی: دهیاری‌های استان آذربایجان غربی) ضمن بررسی مسائل مدیریتی روستا در ایران و تبیین چگونگی تشکیل دهیاری‌ها، نقاط قوت و ضعف آنها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نعمتی و بدری در سال ۱۳۸۵ در پژوهشی نقش کارکردی نظام نوین مدیریت روستایی مقایسه تطبیقی دهیاری‌های فعال در روستاهای کوچک و بزرگ استان گلستان را مورد ارزیابی قرار دادند و در پژوهش مشخص شد که نقش عوامل ساختاری، اقتصادی و اجتماعی رابطه تنگاتنگی با میزان موفقیت دهیاری در روستاهای کوچک دارد. ایمانی جاجرمی و فیروزآبادی در سال ۱۳۸۶ در تحقیقی به مطالعه و بررسی مدل‌های سنجش عملکرد مدیریت محلی با تاکید بر سازمان‌های مدیریت شهری و روستایی در ایران پرداختند و در نهایت یک مدل سنجش عملکرد با افزودن مفاهیم مربوط به خصوصیات نهاد محلی پیشنهاد شد. دربان آستانه و همکاران در سال ۱۳۸۹ در پژوهشی به سنجش و تحلیل عوامل مؤثر بر حکمروایی روستایی در حکومت‌های محلی (مطالعه موردی: شهرستان قزوین) پرداختند و نتایج این پژوهش حاکی از آن است که متغیرهای مساحت، جمعیت روستا، رضایت شغلی، سطح تحصیلات، سبک مدیریت دهیار، ضریب انسجام اجتماعی روستاییان، تعامل دهیاری با دهیاری‌های همجوار، تجربه دهیار و متغیر استقرار و تجهیز دهیاری به ترتیب مهم‌ترین متغیرهای مؤثر بر حکمروایی روستایی در حکومت‌های محلی مورد مطالعه به شمار می‌آیند.

جعفری نژاد و همکاران در سال ۱۳۸۹، در تحقیقی به بررسی جایگاه دهیاری‌ها به عنوان نهادهای میانجیگری بین دولت و مردم (مورد مطالعه روستاهای شهرستان نجف‌آباد) پرداختند، نتایج این پژوهش بیانگر این بود که روستاییان با وجود اینکه رضایت نسبتاً بالایی از دهیاران دارند، از سازمان‌های متولی توسعه‌ی روستایی که در روستاها به فعالیت می‌پردازند، رضایت نسبتاً خوبی ندارند.

در ادامه به برخی از تحقیقات صورت گرفته در زمینه عوامل مؤثر بر انتخاب پرداخته شده است.

منوریان و نیازی در سال ۱۳۸۵ در تحقیقی عوامل مؤثر بر توانمندسازی کارکنان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی را مورد بررسی قرار دادند نتایج این تحقیق نشان داد که به ترتیب شاخص‌های مشارکت، هدایت و حمایت، اطلاعات، ارتباطات، تعلق سازمانی، مسولیت و اعتماد به نفس بیشترین نقش را در توانمندسازی ایفا کرده است. ساجدی و امیدواری در سال ۱۳۸۵ طی تحقیقی عوامل مؤثر بر توانمندسازی کارکنان را مورد بررسی قرار دادند، نتایج این تحقیق بیانگر این بود که در توانمندسازی کارکنان اولین عامل خلاقیت و انگیزه بالای خود کارکنان می‌باشد.

قوامی و لطفعلی پور در سال ۱۳۸۷ در تحقیقی به بررسی عوامل مؤثر بر انتخاب کارآفرینی در دانشگاه فردوسی مشهد پرداختند، نتایج این پژوهش بیانگر این بود که به ترتیب شاخص‌های سن، درآمد و میزان تحصیلات پدر و مادر آنها بیشترین نقش را در انتخاب کارآفرینی داشته است.

مک کافری (Maccaffery, 2005) و دنیس (Dennis, 2005) نیز عوامل چهارگانه محیط و امکانات فیزیکی، مهارتها و آموزش‌های مورد نیاز، ارزیابی عملکرد، انتظارات شغلی را در انتخاب مدیر مؤثر می‌دانند. گودا و سیدارمائی (Gowda & Siddarmaih, 1999) طی مطالعه‌ای در هند به این نتیجه رسیدند که مشارکت جمعی هم بر ادراک شغلی و هم بر انتخاب مدیر در روستا تأثیر معنی داری بر جا می‌گذارد.

۴- مبانی نظری

۴-۱- تعریف مدیریت روستایی

فرایند برنامه‌ریزی، سازماندهی، رهبری و کنترل در یک سازمان به منظور دسترسی به اهداف از پیش تعیین شده را مدیریت می‌گویند (مهدوی و نجفی کانی، ۱۳۸۴: ۲۲). مدیریت تنها مربوط به روزگار اخیر نیست چرا که انسان از دیرباز به این امر پی برده است که برای رسیدن به هدف‌های خود بایستی به بسیج امکانات و هدایت آنها به سوی اهداف بپردازد. سیر تاریخی جامعه ایرانی نشان می‌دهد که جامعه روستایی بر پایه تاریخ گذشته خود همواره نظام‌های مدیریتی مشخصی داشته و از این بابت در ردیف اولین جوامعی است که از دیرباز دارای بینش‌های مدیریتی بوده است. در رابطه با رهبری و مدیریت، جوامع روستایی نیز همواره ضرورت وجود مدیری منطبق با احوال مختلف و نیازهای متنوع خود را احساس کرده و کسی را طلبیده است که برخاسته از بطن جامعه و دارای قدرت رهبری آن جامعه باشد، تا همه افراد تحت رهبری خود را در رسیدن به اهداف اصلی یعنی تولید مواد مورد نیاز از زمین و تأمین امنیت خاطر توانا سازد (Whyte, 1980: 25). مدیریت کارآمد روستایی در گروه عملکرد سازمان‌ها و نهادهای مسئول در اداره روستاها می‌باشد. عملکرد کارای مدیریت توسعه روستایی نیز وابسته به تجربه، دانش و تخصص نقش آفرینان آن می‌باشد. بنابراین هر چقدر اعضا و افراد مسئول در مدیریت روستایی از تحصیلات بالاتر برخوردار باشند و یا دارای تخصص و تجربه‌ای مرتبط با مسئولیت خویش باشند اثرات مثبت و قابل توجهی در افزایش کارایی مدیریت روستایی خواهند داشت (بصیری پارسا، ۱۳۸۸: ۲). رهبری، زیرساخت‌ها و برنامه‌های تخصیص یافته سه عنصر مهم مدیریت روستایی هستند که در آینده مدیریت روستایی تاثیرگذارند (sayd.2000:83). به طور کلی می‌توان مدیریت را در دو شکل سنتی و نوگرا (نوین) تقسیم نمود. مدیریت روستایی نیز از این قاعده کلی مستثنی نمی‌باشد و بر اساس دهیاری‌ها که مهمترین بازوی اجرایی شورای اسلامی می‌باشند، به عنوان مدیریت نوین و نوگرا قلمداد می‌شوند و باید کلیه خصیصه‌های مدیریت نوگرا را داشته باشد.

این مدیریت از سالیان متمادی در روستاهای ایران وجود داشته و با این که در هر مقطعی از فعالیت خود با اسمی خوانده شده ولی مدیریت خود را اعمال کرده است. کدخدا، دهبان، همیار و... گونه‌های مدیریت روستایی در ایران بوده‌اند. چرا که روستا کوچکترین واحد تشکیلاتی و اجتماعی در ایران محسوب می‌شد و بدیهی است که این واحد اجتماعی به لحاظ وجود مناسبات اجتماعی، اقتصادی و پای‌بند بودن افراد به قوانین عرفی و مدنی نمی‌تواند از تشکیلات سازمان مدیریتی، بی‌نیاز باشد، بطوری که در اغلب جوامع انسانی شکل سازمان مدیریتی متأثر از نظام اجتماعی حاکم بر آن جامعه است و بخصوص اگر جامعه، زیر جامعه‌ای از جوامع فراتر باشد، نقش آن جوامع فراتر نیز به مراتب تاثیر گذارتر خواهد بود. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و با برچیدن شدن نظام‌های پیشین روستاها تا سالیان اخیر از یک نظام مدیریتی ثابت برخوردار نبوده و عدم مدیریت روستا مشکلات عدیده‌ای در سطح روستا شده بود. تا اینکه در سالیان اخیر قانون تشکیل دهیاری‌ها به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از عملی شدن این قانون، مدیریت روستاها به دهیاری‌ها واگذار شد (حسینی خشت مسجدی و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۸).

۲-۴- تعریف مفهومی دهیاری

واژه دهبان با قانون تشکیل انجمن ده و دهبانی (سال ۱۳۵۴) در امر مدیریت روستایی مطرح گردید و سعی شد از واژه ی کدخدا دیگر استفاده نشود، کدخدا که طبق قانون مربوط (۱۳۱۴) و عرف همواره نماینده و منتخب مالک بود، ظاهراً با توافق مالک، روستاییان و دولت تعیین می‌شده است (طالب، ۱۳۷۶: ۳۸).

بر طبق ماده واحدهی قانون تأسیس دهیاری‌های خودکفا در روستاهای کشور مصوب ۱۳۷۷/۴/۱۴ به وزارت کشور اجازه داده می‌شود. به منظور اداری امور روستاها سازمانی به نام دهیاری با توجه به موقعیت محل با درخواست اهالی و به صورت خود کفا با شخصیت حقوقی مستقل در این روستاها تاسیس نماید (جعفری نژاد و همکاران، ۱۳۸۹: ۹۵). دهیاری‌ها، به مثابه نهاد عمومی و غیر دولتی برای اداره و تصدی امور مرتبط با مدیریت روستایی، عملاً پس از تصویب قوانین تشکیلات، وظایف و انتخابات شورای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ (موسوم به قانون شوراها) و ماده واحده (قانون تأسیس دهیاری‌های خود کفا در روستاهای کشور) متولد شدند و، در بیش از ۲۲۰۰۰ روستای واجد شرایط راه‌اندازی شده و حدود هجده میلیون نفر از جمعیت روستاییان واجد شرایط یا ۷۶ درصد از کل جمعیت روستاهای واجد شرایط را زیر پوشش خدمات عمرانی و خدماتی خود قرار داده‌اند (معاونت امور دهیاری‌ها، ۱۳۸۷: ۵). بر اساس آخرین اطلاعات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های وزارت کشور، در خرداد ۱۳۸۷، تعداد ۲۱۶۶۲ دهیاری در سراسر کشور تشکیل شده‌اند. تأسیس دهیاری در روستاها را می‌توان نقطه عطفی در تاریخ مدیریت روستایی به شمار آورد، چرا که از هنگام دخالت دولت در مدیریت روستایی و تأسیس انجمن ده، همواره مدیریت امور روستا بر عهده انجمن یا شورای ده بود، اما با تأسیس دهیاری علاوه بر شورا در حال حاضر دو نهاد مدیریتی در روستا وجود دارد (ایمانی جاجرمی و عبدالهی، ۱۳۸۸: ۲۴).

۵- شاخص‌ها و معیارها و ملاک‌های قانونی انتخاب مدیر

بطور کلی شاخص‌های که برای انتخاب مدیر به کار می‌رود، باید خصوصیتی داشته باشد که استفاده از آنها دقت، صحت و اثر بخشی فرآیند ارزشیابی را افزایش دهد. شاخص باید به گونه‌ای باشد که اندازه‌گیری آن به وسیله‌ی افراد یا روش‌های مختلف، تاثیری در نتایجی که از آن به دست می‌آید، نداشته باشد. یعنی اندازه‌گیری شاخص در زمان‌های متفاوت، کم و بیش نتایج یکسانی را عاید سازد. به طور کلی سیستم ارزشیابی و انتخاب هنگامی می‌تواند مؤثر باشد که از شاخص‌های واقعی، که از تباط مستقیم با شغل دارند، استفاده شود (سعادت، ۱۳۷۵: ۱۲۰-۱۲۹).

شرایط قانونی انتخاب دهیار:

الف) تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران

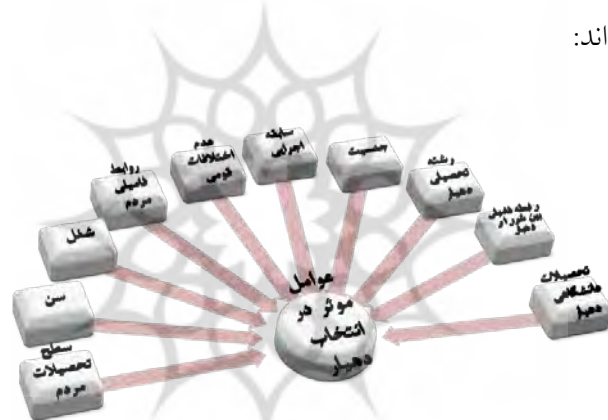
ب) اعتقاد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و قانون اساسی

ج) داشتن حداقل ۲۵ سال و حداکثر ۶۵ سال سن و حتی‌المقدور تأهل

د) سکونت در زمان تصدی سمت دهیار در روستا

ه) برخوردار از توانایی جسمی و روحی برای انجام کار

- و) دارا بودن حداقل مدرک تحصیلی دیپلم
- تبصره: در صورت عدم وجود فرد با تحصیلات مناسب، شورا می‌تواند با توافق شورای بخش نسبت به تعیین فردی با تحصیلات کمتر برای تصدی سمت دهیار اقدام نماید.
- ز) داشتن حسن شهرت و عدم اعتیاد به مواد مخدر
- ح) نداشتن سابقه محکومیت کیفری که موجب محرومیت از تمام یا بعضی حقوق اجتماعی باشد
- ط) داشتن کارت پایان خدمت وظیفه عمومی و یا معافیت دائم از خدمت
- ی) عدم اشتغال به کار دولتی در زمان تصدی سمت دهیاری
- ک) اشتغال تمام وقت به سمت دهیاری
- ل) دهیار نمی‌تواند همزمان عضو شورای روستا باشد
- براساس پیشینه تحقیق و بررسی‌ها و مشاهدات اولیه میدانی، تحقیق حاضر عوامل زیر را در قالب مدل مفهومی در انتخاب دهیاری‌ها مؤثر می‌داند:

شکل ۳: مدل مفهومی عوامل مؤثر در انتخاب دهیاران

۶- روش شناسی تحقیق

۶-۱- معرفی اجمالی منطقه:

منطقه سیستان (شهرستان زابل) در منتهی الیه شرقی کشور ایران و در شمالی‌ترین قسمت استان سیستان و بلوچستان واقع شده است. این منطقه بین ۳۰ درجه و ۷ دقیقه الی ۳۱ درجه و ۲۹ دقیقه عرض شمالی و ۵۹ درجه و ۵۸ دقیقه الی ۶۱ درجه و ۵ دقیقه طول شرقی قرار دارد. وسعت این منطقه حدود ۱۵۱۹۷ کیلومتر مربع می‌باشد که حدود ۸/۱ درصد از مساحت استان را به خود اختصاص داده است. از شمال به استان خراسان جنوبی، از جنوب به دریای عمان، از شرق به کشور افغانستان و از غرب به کویر کرمان محدود است. شهرستان زابل در منطقه‌ی سیستان، طبق سرشماری سال ۱۳۸۵ دارای ۱۳۰۶۴۲ نفر جمعیت، با ۶ مرکز شهری و ۴ بخش می‌باشد. محدوده‌ی مطالعاتی، بخش مرکزی و بخش پشت آب می‌باشد (مرکز آمار ایران، ۱۳۸۷). اقلیم حاکم بر این منطقه در تمام طبقه بندی‌های اقلیمی از نوع گرم و خشک می‌باشد (نگارش و خسروی، ۱۳۷۹: ۲۵۳). میانگین دمای سالانه ۲۱ درجه ی سانتیگراد، میانگین بارش سالانه ۶۱/۴ میلی متر، میانگین رطوبت نسبی هوا ۳۸ درصد، تبخیر و تعرق بالقوه براساس روش‌های

مختلف محاسبه، حدود ۵۷۰۰ میلی متر تا ۴۱۹۶ میلی متر محاسبه شده است. بادهای ۱۲۰ روزه به عنوان شاخص-ترین پدیده جوی منطقه می باشد (میری وهمکاران، ۱۳۸۹:۱۰).

۶-۲- روش و ابزار گردآوری داده‌ها و اطلاعات

روش کار در این پژوهش بصورت اسنادی- کتابخانه‌ای و مبتنی بر مطالعات میدانی و پیمایشی است. در این پژوهش از پرسشنامه جهت جمع‌آوری آمار و اطلاعات مورد نظر استفاده شده است.

* واحد و سطح تحلیل

واحد تحلیل این تحقیق روستاهای دارای دهیار بخش مرکزی و بخش پشت آب شهرستان زابل و سطح مطالعه روستا و روستاییان (افراد معتمد) ساکن در آن روستاها می باشد.

* جامعه آماری و جامعه نمونه

در این زمینه جامعه آماری شامل، روستاهای بخش مرکزی و پشت آب می باشد که در این راستا از بین روستاهای دارای دهیار، روستاهای بالای ۱۵۰ نفر روستا انتخاب شدند.

* روش نمونه‌گیری، تعیین حجم نمونه و گردآوری داده‌ها

در این زمینه جامعه آماری شامل، روستاهای بخش مرکزی و پشت آب می باشد که در این راستا از بین ۴۰ روستای دارای دهیار، روستاهای بالای ۱۵۰ نفر که ۲۴ روستا بود، انتخاب شدند و سپس بر اساس فرمول کوکران، ۳۰۲ نفر به عنوان نمونه آماری تعیین شد و پرسشنامه‌های تهیه شده توسط این ۳۰۲ نفر از اهالی روستاها تکمیل شدند. برای میزان پایایی گویه‌های تحقیق از آماره آلفای کرونباخ با دامنه ۰ تا ۱ استفاده شده است، که میزان آن $\alpha=98.6$ می باشد. بنابراین پرسشنامه از ضریب اطمینان لازم برخوردار بوده است.

$$N = \frac{t^2 pq}{d^2} = 302$$
$$1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)$$

* تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق

برای سنجش و تحلیل عوامل مؤثر بر انتخاب دهیاران در مناطق روستایی شهرستان زابل (بخش مرکزی و بخش پشت آب)، از متغیرهای مستقلی که عبارتند از: شغل، رشته تحصیلی دهیار، میزان تحصیلات دانشگاهی دهیار، جنسیت، سن، سابقه اجرایی، رابطه فامیلی بین شورا و دهیار، رابطه فامیلی مردم روستا، سطح تحصیلات مردم، عدم اختلافات طایفه‌ای نسبت به متغیر وابسته انتخاب دهیاران استفاده شده است.

* روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات جمع‌آوری شده و مستخرج از پرسشنامه، بعد از کدگذاری، این اطلاعات وارد نرم‌افزار SPSS شدند. متناسب با نوع و سطح سنجش متغیرها در تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های مختلف تحلیل آماری هم‌چون آزمون فریدمن (Friedman Test)، جهت اولویت‌بندی و رتبه‌بندی متغیرها، بر اساس

بیشترین تأثیر عامل‌ها و متغیرها بر متغیر وابسته استفاده شد. همچنین برای نشان دادن تفاوت معناداری بین عوامل از آزمون T تک نمونه‌ای بهره گرفته شد.

۷- یافته‌های تحقیق

۷-۱- بررسی داده‌ها

* توزیع جنسی پاسخگویان

در مطالعه حاضر همانطور که در جدول شماره ۱ مشاهده می‌کنید، از کل نمونه‌ی آماری که بالغ بر ۳۰۲ نفر بودند ۳۶ یا ۹۰ درصد مرد و ۴ یا ۱۰ درصد زن بودند.

جدول ۱: توزیع جنس پاسخگویان

نوع جنس	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
زن	۵۳	۱۷.۵۵	۱۷.۵۵
مرد	۲۴۹	۸۲.۴۵	۱۰۰.۰
کل	۳۰۲	۱۰۰.۰	

منبع: یافته‌های تحقیق

* توزیع سنی پاسخگویان

از تعداد ۳۰۲ نفر جامعه نمونه، ۷۶ نفر یعنی ۲۵/۱۷ درصد در گروه سنی ۱۵ تا ۳۰ ساله، ۱۰۹ نفر یعنی ۳۶/۰۹ درصد در گروه سنی ۳۰ تا ۴۵ ساله، ۸۶ نفر یعنی ۲۸/۴۸ درصد در گروه سنی ۴۵ تا ۶۰ ساله و ۳۱ نفر یعنی ۱۰/۲۶ درصد در گروه سنی ۶۰ ساله و بالاتر قرار داشتند.

* توزیع تحصیلات پاسخگویان

همانطور که در جدول شماره ۲ دیده می‌شود، تعداد ۲۳ نفر (۷/۶ درصد پاسخگویان) بیسواد، تعداد ۶۳ نفر (۲۰/۸۶ درصد پاسخگویان) سطح سواد ابتدایی، تعداد ۷۲ نفر (۲۳/۸۴ درصد پاسخگویان) سطح سواد سیکل، تعداد ۸۷ نفر (۲۸/۸۱ درصد پاسخگویان) سطح سواد دیپلم و تعداد ۵۷ نفر (۱۸/۸۷ درصد پاسخگویان) تحصیلات دانشگاهی دارند.

جدول ۲: توزیع فراوانی تحصیلات پاسخگویان

وضعیت سواد	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بی سواد	۲۳	۷.۶۲	۷.۶۲
ابتدایی	۶۳	۲۰.۸۶	۲۸.۴۸
سیکل	۷۲	۲۳.۸۴	۵۲.۳۲
دیپلم	۸۷	۲۸.۸۱	۸۱.۱۳
فوق دیپلم و بالاتر	۵۷	۱۸.۸۷	۱۰۰.۰
کل	۳۰۲	۱۰۰.۰	

منبع: یافته‌های تحقیق

۷-۲- تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیه

در این بخش پس از شناسایی متغیرهای اصلی به تجزیه و تحلیل آنها پرداخته شده است، تا معلوم شود نقش کدام عامل در انتخاب دهیار موثرتر بوده است.

فرضیه: به نظر می‌رسد در انتخاب دهیاران در مناطق روستایی بخش مرکزی و بخش پشت آب شهرستان زابل طایفه گرای، ترجیحات محلی و جهت‌گیری‌های تعصب قومی- قبیله‌ای از سایر عوامل در انتخاب دهیار مؤثر تر است. با توجه به میانگین رتبه‌ها از عوامل مؤثر در انتخاب دهیاران، مشاهده می‌کنید که نقش رابطه فامیلی بین شورا و دهیار در بین سایر عوامل پررنگ‌تر است.

جدول ۳: میانگین رتبه عوامل در Friedman Test

ردیف	متغیرها	دامنه میانگین Mean Rank
۱	شغل	۵.۹۱
۲	رشته تحصیلی دهیار	۳.۴۶
۳	میزان تحصیلات دانشگاهی دهیار	۲.۵۷
۴	جنسیت	۶.۶۲
۵	سن	۳.۲۷
۶	سابقه اجرایی	۶
۷	رابطه فامیلی بین شورا و دهیار	۷.۴۵
۸	رابطه فامیلی مردم روستا	۶.۸۶
۹	سطح تحصیلات مردم	۶.۱۳
۱۰	عدم اختلافات طایفه‌ای	۶.۷۳

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۴: تجزیه و تحلیل عوامل براساس آزمون فریدمن

تعداد	(کای اسکور)	درجه آزادی	سطح معنی داری
N	Ch-square	Df	Asymp.sig
۳۰۲	۱.۵۷۲	۹	۰.۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق

آزمون T تک نمونه‌ای

برای نشان دادن تفاوت معناداری در تأثیر عوامل و متغیرهای مؤثر در انتخاب دهیاران، از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شد. در جدول شماره ۵، تحلیل‌های آماری نظیر میانگین، انحراف از معیار، مقدار T، درجه آزادی و سطح معناداری متغیرها نشان داده شده است. با توجه به مقدار T، مشخص گردید که از بین عوامل مؤثر در انتخاب دهیار، رشته تحصیلی دهیار با مقدار ۰.۶۶-، میزان تحصیلات دانشگاهی دهیار با مقدار ۴.۱۲۶- و عامل سن با مقدار ۹۵۶- به ترتیب کمترین تأثیر را در انتخاب دهیار داشتند، به ترتیب رتبه و امتیاز، رابطه فامیلی بین شورا و دهیار با مقدار ۱۶.۲۲۸، جنسیت با مقدار ۱۳.۷۵۴، عدم اختلافات طایفه‌ای با مقدار ۱۳.۵۵۶، رابطه فامیلی مردم روستا با مقدار ۱۲.۸۹۶ و در آخر متغیر سطح تحصیلات مردم با مقدار ۱۱.۷۱۳ بیشترین تأثیر را در انتخاب دهیاران مناطق روستایی بخش پشت آب زابل داشته‌اند. همه متغیرهای ذکر شده در سطح ۰/۰۰ معنادار شده‌اند. بر این اساس با توجه به این نتایج به دست آمده، می‌توان گفت با توجه به آزمون صورت گرفته، فرضیه مورد نظر: به نظر می‌رسد طایفه گرای از سایر عوامل در انتخاب دهیار مؤثرتر است، به اثبات رسید.

جدول ۵: آزمون T تک نمونه‌ای عوامل موثر در انتخاب دهیاران

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی df	درجه معناداری Asymp.sig
شغل	۳۰۲	۳.۴۹۰	۸۵	۱۰.۰۱۹	۳۰۱	.۰۰۰
رشته تحصیلی دهیار	۳۰۲	۲.۹۹	۸۷۲	-.۰۶۶	۳۰۱	.۰۰۰
میزان تحصیلات دانشگاهی دهیار	۳۰۲	۲.۸۱۱	۰.۷۹۵	-۴.۱۲۶	۳۰۱	.۰۰۰
جنسیت	۳۰۲	۳.۶۳۲	۰.۷۹۹	۱۳.۷۵۴	۳۰۱	.۰۰۰
سن	۳۰۲	۲.۹۴۷	۰.۹۶۳	-.۹۵۶	۳۰۱	.۰۰۰
سابقه اجرایی	۳۰۲	۳.۵۰۶	۰.۹۳۵	۹.۴۱۰	۳۰۱	.۰۰۰
رابطه فامیلی بین شورا و دهیار	۳۰۲	۳.۸۰۴	۰.۸۶۱	۱۶.۲۲۸	۳۰۱	.۰۰۰
رابطه فامیلی مردم روستا	۳۰۲	۳.۶۷۸	۰.۹۱۴	۱۲.۸۹۶	۳۰۱	.۰۰۰
سطح تحصیلات مردم	۳۰۲	۳.۵۳۹	۰.۸	۱۱.۷۱۳	۳۰۱	.۰۰۰
عدم اختلافات طایفه‌ای	۳۰۲	۳.۶۵۲	۰.۸۳۶	۱۳.۵۵۶	۳۰۱	.۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق

۸- جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و پیشنهادات

نظام مدیریت روستایی ایران، طی سالیان دراز به لحاظ ساختارهای اجتماعی، تحولات و درگرگونی‌های پیچیده‌ای را پشت سر گذاشته است و خلاء مدیریت کارآمد و اصولی در روستاها در تمامی این ادوار مشکلات عدیده‌ای را برای روستاییان ایجاد نموده است. در کنار توزیع وظایف بین سازمان‌های مختلف دولتی، همواره گرایش به تمرکز امور ده در یک وزارتخانه وجود داشته است. سابقه‌ی اداره‌ی متمرکز در ایران و بویژه در مناطق روستایی از طریق حکام و یا مالکان بزرگ امری ریشه دار است. نبود زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی مشارکت مردم در اداره‌ی امور مختلف روستا از یک طرف و ندادن فرصت و امکانات از طرف دیگر حمایت مسئولین از انجمن‌های محلی در جمع‌آوری عوارض و... دست روستاییانی را هم که می‌خواستند در این زمینه منشاء اثری باشند، بسته بود. چنانچه توسعه بر مبنای نیاز مردم انجام شود مناسبتر و صحیح‌تر خواهد بود که این کار در سطح محلی توسط دهیاری‌ها انجام گیرد. از این رو دهیاری به عنوان نماینده‌ی دولت در روستاها نقش به‌سزایی در حل و فصل مشکلات روستاییان به عهده دارد.

بدون شک دستیابی به اهداف توسعه‌ای در مناطق روستایی تا حد زیادی به صلاحیت‌های حرفه‌ای مدیران محلی بستگی دارد. از این رو انتخاب مدیران با کفایت و با صلاحیت همواره از مهمترین دغدغه کارگزاران و صاحب نظران توسعه روستایی بوده است. بنابراین اینکه چه کسی، با چه ویژگی‌های برای در اختیار گرفتن سکان مدیریت روستا انتخاب شود همواره مهم بوده است. واقعیت این است که مدیریت سکونتگاه‌های روستایی به لحاظ تنوع و خصوصیات دارای ظرافت‌های خاص خود می‌باشد. لذا دهیار که نقش مدیریت روستا را بر عهده دارد نیز می‌بایست از جهات مختلف واجد ویژگیها و صلاحیت‌های خاصی باشد. انتظار معقول اینست که افرادی که برای مدیریت روستا انتخاب می‌شوند، صرفاً بر اساس ظرفیت‌ها، توانمندی‌ها، قواعد و شرایطی که در قانون برای آنان در نظر گرفته است انتخاب شوند. در واقع شایسته است که در انتخاب دهیاران صرفاً ملاک‌ها و معیارهای قانونی مد نظر

شوراهای اسلامی روستا به عنوان نهاد تصمیم‌گیر و انتخاب‌کننده دهیار باشد و ترجیحات محلی و جهت‌گیری‌های تعصب قومی - قبیله‌ای در انتخاب آنها دخالت داده نشود. بر این اساس موضوع کم و کیف انتخاب دهیار روستا و اینکه در انتخاب دهیار چه معیارها و ملاک‌های ارجحیت داشته و در این خصوص تا چه میزان گرایشات قومی - قبیله‌ای دخیل بوده‌اند، اهمیت و موضوعیت یافته که در دستور کار این تحقیق علمی قرار گرفت و نتایج زیر بدست آمد.

در این پژوهش با توجه به آزمون فریدمن و آزمون T از بین شاخص‌های مطرح شده در انتخاب دهیار، عامل طایفه‌گرایی با توجه به ضریب‌های محاسبه شده (۷.۴۵) درصد بیشترین نقش را در تعیین دهیار داشته است. این عامل سبب کم‌رنگ شدن عوامل دیگر از جمله سطح تحصیلات، رشته تحصیلی، جنسیت، سابقه مدیریت روستا و... در انتخاب دهیار می‌شود و فرد انتخاب شده فاقد آگاهی کافی از سمت اجرایی خود می‌باشد که قادر به استفاده بهینه از اعتبارات خود نمی‌باشد که در این صورت تا حدی با انتظارات روستاییان متفاوت بوده و قادر به اجرای اهداف مورد نظر آنها نمی‌باشد، همچنین سبب می‌شود که دهیار تنها به نیازهای یک طایفه خاص توجه کرده و این عامل نه تنها سبب افزایش اختلاف بین طایفه‌ها شده بلکه در دزار مدت باعث ایجاد انگیزه در طایفه‌ها ترد شده جهت مهاجرت به خارج از روستا می‌شود. در واقع بر خلاف انتظار معقول که می‌بایست، انتخاب دهیاران، صرفاً بر اساس ظرفیت‌ها، توانمندیها، قواعد و شرایطی که در قانون برای آنان در نظر گرفته است، صورت گیرد، اما نتایج تحقیق نشان داد در منطقه مورد مطالعه در انتخاب دهیار، عامل، ترجیحات محلی و نیز جهت‌گیری‌های تعصب قومی - قبیله‌ای بیشترین نقش را در تعیین دهیار داشته است.

نظر به اینکه، دهیار که نقش مدیریت روستا را بر عهده دارد نیز می‌بایست از جهات مختلف واجد ویژگی‌ها و صلاحیت‌های خاصی باشد. انتظار معقول اینست که افرادی که برای مدیریت روستا انتخاب می‌شوند، صرفاً بر اساس ظرفیت‌ها، توانمندی‌ها، قواعد و شرایطی که در قانون برای آنان در نظر گرفته است انتخاب شوند و ترجیحات محلی و نیز جهت‌گیری‌های تعصب قومی - قبیله‌ای کمترین نقش را در تعیین دهیار داشته باشد. بر این اساس و با توجه به نتایج تحقیق پیشنهادات زیر در راستا اصلاح رویه‌ها و تحقق آرمان شایسته سالاری در انتخاب دهیاران ارائه می‌گردد:

- اصلاح سازوکارها، قوانین و ضوابط ذیربط در خصوص انتخاب دهیاران با ملاحظه اقتضاعات محلی
- تهیه نظام نامه ویژه انتخاب دهیاران متناسب با اقتضاعات محلی هر منطقه
- اعمال نظارت مؤثرتر بر فرایند انتخاب دهیاران در راستای رعایت نص صریح قانون و دستورالعمل‌های ذیربط.

منابع

- اکبری، غضنفری، (۱۳۸۲)، یادداشت سر دبیر، ماهنامه دهیاری‌ها، شماره ۲ ص ۳.
- ایمانی جاجرمی، حسین و فیروزآبادی، احمد، (۱۳۸۶)، بررسی مدل‌های سنجش عملکرد مدیریت محلی با تاکید بر سازمان‌های مدیریت شهری و روستایی در ایران، نامه علوم اجتماعی، شماره ۳۲، صص ۹۱-۱۱۱.

- ایمانی جاجرمی، حسین و عبداللهی، مجید، (۱۳۸۸)، بررسی تحولات مدیریت روستایی در ایران از مشروطیت تا زمان حاضر، فصلنامه راهبرد، سال هجدهم، شماره ۵۲، صص ۲۴۴-۲۲۱.
- بصیری پارسا، نیره، (۱۳۸۸)، بررسی نهادهای موثر در مدیریت توسعه روستایی (مطالعه موردی: استان همدان)، مجموعه مقالات همایش ملی انسان، محیط زیست و توسعه پایدار.
- جعفری نژاد، مسعود. کلانتری، صمد. منتظری، مسعود، (۱۳۸۹)، بررسی جایگاه دهیاری‌ها به عنوان نهادهای میانجیگری بین دولت و مردم (مورد مطالعه روستاهای شهرستان نجف آباد)، فصلنامه تحقیقات سیاسی و بین‌المللی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا، شماره پنجم، صص ۸۵-۱۱۴.
- میری، غلامرضا. جوان، جعفر. افراخته، حسن. ولایتی، سعیدالله و شایان، حمید، (۱۳۸۹). نقش سرمایه اجتماعی در توسعه روستایی، جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای-دانشگاه فردوسی مشهد، جلد ۱۳، صفحه ۳۸.
- حسینی خشت مسجیدی. سید حسن، میردامادی. سید مهدی، (۱۳۸۸)، مدیریت روستا، دوهفته نامه برزگر، شماره ۱۰۲۹، صفحه ۱۹-۱۸.
- دریان آستانه، علیرضا. رضوانی، سیدحسن مطیعی، محمدرضا. بدری، سیدعلی، (۱۳۸۹)، سنجش و تحلیل عوامل مؤثر بر حکمروایی روستایی در حکومت‌های محلی (مطالعه موردی: شهرستان قزوین)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۷۳، صص ۹۹-۱۱۸.
- رضوانی، محمد رضا، (۱۳۸۳)، مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی در ایران، نشر قومس، تهران.
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا، سجاسی قیداری، حمدالله و عینالی، جمشید (۱۳۸۶)، نگرشی نو به مدیریت روستایی با تأکید بر نهادهای تأثیر گذار، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۰، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۶.
- طالب مهدی، (۱۳۷۶)، مدیریت روستائی در ایران، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ساجدی، فضل‌ا... و امیدواری، اعظم، (۱۳۸۵)، بررسی عوامل مؤثر بر توانمندسازی کارکنان به همراه پرسشنامه طراحی شده جهت اولویت‌بندی عوامل، هفتمین کنفرانس بین‌المللی مدیران کیفیت، صص ۳۲-۴۸.
- سعادت، اسفندیار، (۱۳۷۵)، مدیریت منابع انسانی، ناشر: سمت.
- قدیری معصوم، مجتبی و ریاحی، وحید (۱۳۸۳). بررسی محورها و چالش‌های مدیریت روستایی در ایران، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی، سال ۳۶، شماره ۵۰، صص ۱۷۷-۱۹۸.
- قوامی، هادی و لطفعلی پور، محمدرضا، (۱۳۸۷)، بررسی عوامل مؤثر بر انتخاب کارآفرینی در مقایسه با اشتغال دستمزدی دانش‌آموختگان: مطالعه موردی دانشگاه فردوسی مشهد، مجله دانش و توسعه، سال پانزدهم، شماره ۲۴، صص ۱-۲۰.
- مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال، (۱۳۸۵)، استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۸۷.
- مطیعی لنگرودی، حسن، (۱۳۸۲)، برنامه‌ریزی روستایی با تأکید بر ایران، جهاد دانشگاهی مشهد.
- معاونت امور دهیاری‌ها، (۱۳۸۸، ۱۳۸۶)، گزارش عملکرد معاونت امور دهیاری‌ها تهران: سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.
- مهدوی، مسعود و نجفی کانی، علی اکبر، (۱۳۸۴)، دهیاری‌ها، تجربه‌ای دیگر در مدیریت روستاهای ایران (نمونه موردی: دهیاری‌های استان آذربایجان غربی)، پژوهش‌های جغرافیایی شماره ۵۳، صص ۳۹-۲۱.

منوریان، عباس و نیازی، حمید رضا، (۱۳۸۵)، عوامل موثر بر توانمندسازی کارکنان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، مجموعه مقالات سومین کنفرانس توسعه منابع انسانی، صص ۱۹۰-۲۰۵.

نعمتی، مرتضی و بدری، سید علی، (۱۳۸۵) ارزیابی نقش کارکردی نظام نوین مدیریت روستایی مقایسه تطبیقی دهیاری‌های فعال در روستاهای کوچک و بزرگ مطالعه موردی: استان گلستان، پژوهش‌های جغرافیایی شماره ۵۹، صص ۱۶۱-۱۷۶.

نگارش، حسین و محمود خسروی، (۱۳۷۹)، بررسی اقلیم کشاورزی استان سیستان و بلوچستان، طرح پژوهشی، معاونت پژوهشی دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان.

Extension guides in Karnataka”. Mysore-Journal of Agricultural Science. 23:3, 411-415; 5 f Foundation

Gowda, N.S. and Siddaramaih, B.S. (1999), “Job perception and job performance of

Maccaffery, Jim (2005), “Job performance”. Available on

Sayd.Javad,(2000), Role of local communities and institutions inintegrated rural development, Ministry Of Jahad For The.

Whyte, w. (1980), The social life of small urban spaces, Washington, D.C: The conservation. www.studies_online.org

Walker,Daniel H,(2001),Decision support,Lcarning and rural resource managerment. Agricultural System73(2002)113-127,www.elsevier.com/locate agsy.

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Explanation and Analysis of Local and Relationship Preferences Effects in Rural Manager Selection (Case Study: Posht-e-Aab and Central District of Zabol County)

Gharib Fazelniya*

Associate prof. Dept. of Geography & Rural Planning, University of Zabol, Zabol, Iran

Marzieyh Shoghi

Ph.D. student of Geography & Rural planning, Kharazmi University

Mina Amiri Nezhad

M.Sc. in Geography & Urban Planning, University of Zabol, Zabol, Iran

Abstract

This is the best of all that the rural managers must be selected purely with emphasized on law and individual competences and do not involved the local and relationship Preferences in Rural Manager Selection process. Rural Management has certain elegance for diversity issues that it should be considered for growth and social – cultural, economic and political progress the village communities. Dynamic management, art and science, formulation, implementation and evaluation of decisions is multi-functional that enable villagers to achieve their long term goals. In this direction in order to achieve the desired goals villagers, Dehyar (A rural manager in Iran) must be selected according to necessary competent and adequate in the management so respond to the needs and demands of the villagers and makes the village progress. The aim of this study was to analyze the affecting factors in the selection Dehyar in central sector and in Posht-e-Aab sector in Zabol. For statistical analysis and for ranking and prioritization of affecting variables in selecting of Dehyar in the central sector and in Posht-e-Aab sector in Zabol, were used single-sample T-test and the Friedman Test with Software of SPSS16. Based on the obtained results, the most important factors that influenced in the choosing Dehyar in the study area is family relationship between Dhyar and Showra (A rural manager in Iran) family relationship between the people of the village. In fact, the most important influence on the selection of Dhyar is Clan-oriented in these sectors.

Keywords: Analysis, Local and Relationship Preferences, Rural Management, Selection, Posht-Ab and Central District, Zabol

* (Corresponding author) Fazelniya@uoz.ac.ir